

УДК 159.923:378.14

У збірнику представлені матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи», які розглядають особистість професіонала у сучасному інформаційно-технологічному просторі, ціннісні орієнтири сучасного професіонала, психолого-педагогічні проблеми розвитку професійної освіти, психологію професійного розвитку особистості та інноваційні технології в професійному навчанні.

Матеріали збірника подані в авторській редакції.

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Хмельницького національного університету,
протокол № 2 від 26.09.2007 р.

Редакційна колегія: Гончаренко С.У., д.пед.н., проф.
Побірченко Н.А., д.психол.н., проф.
Ничкало Н.Г., д.пед.н., проф.
Радкевич В.О., к.пед.н., доц.
Каньковський І.Є., к.т.н., доц.
Гладкова В.М., к.пед.н., доц.

Під загальною редакцією Ничкало Н.Г., д.пед.н., проф.

Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції. – Хмельницький: Авіст, 2007. – 424 с.

© Хмельницький національний університет, 2007
© Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
АПН України

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В КОНЦЕПЦІЇ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Традиційна технологія навчання, яка є основою в сучасній вищій школі і базується на інформаційній моделі освіти, втрачає свою актуальність. Адже в епоху науково-технічної революції об'єм навчальної інформації подвоюється кожні 10 років і ставити за мету засвоєння всієї інформації стає недоцільним. На перше місце виступає завдання розвитку особистості студента, який стає суб'єктом навчально-виховного процесу. Досягнення потрібного суспільству рівня освіченості та розвитку особистості неможливо без систематичної самостійної праці. Завдання розвитку особистості студента покликані виконати нові технології навчання, основним ціннісним орієнтиром яких є студент, як унікальна і неповторна особистість [1].

Основним методом навчання стає не передача готової інформації від викладача до студента, а самостійна навчальна діяльність студентів.

У зв'язку з цим у концепції сучасних технологій навчання велика увага приділяється самостійній роботі студентів у процесі навчання. Тому навчальний процес повинен бути організований так, щоб студент без примусу прагнув до систематичного активного оволодіння знаннями. При цьому він повинен самостійно оцінювати свій рівень підготовки, вибирати й визначати рівень засвоєння знань, відчувати задоволення від навчання.

Пошук нових технологій навчання привів до створення так званих альтернативних технологій навчання, найактуальнішими з яких є технологія проблемного, модульного, розвивального, комп'ютерного, інтенсивного, ігрового та дистанційного навчання [2]. Ці технології навчання базуються на індивідуалізації та диференціації навчання, забезпечують стимулюючу і розвиваючі функції одержаних знань, їх самостійність і мобільність у процесі особистісно-орієнтованого навчання. Найбільша відмінність сучасних технологій навчання в тому, що в них головним ціннісним орієнтиром виступає особистість студента в усій різноманітності його духовних, фізичних, інтелектуальних можливостей і здібностей. В сучасних технологіях навчання основна увага переноситься на самостійну роботу студентів. Під самостійною роботою розуміється така форма організації процесу навчання, яка здійснюється з метою набуття нових знань і умінь у спеціально відведений час без безпосередньої участі викладача, але під його керівництвом. Самостійна робота студентів є одним із основних резервів підвищення ефективності навчання спеціальних предметів.

П.І. Підкасистий [3] розглядає самостійну роботу як "засіб організації та виконання студентами визначеної пізнавальної діяльності", а В.А.Козаков [4] розглядає самостійну роботу студентів як один з видів навчальних занять, специфічною особливістю якого є відсутність викладача в момент навчальної діяльності студента. У діяльнісній концепції самостійна робота - це сукупність дій студента з предметами у певних умовах, що передбачають відсутність безпосереднього керівництва та допомоги з боку викладача, з використанням наявних індивідуальних рис особистості для того, щоб отримати продукт, відповідний заданій меті, в результаті чого має бути сформована самостійність як риса особистості студента та засвоєна певна сукупність знань, умінь та навичок. Ще Я.А. Коменський проголошував: "... Альфою та омегою нашої дидактики нехай буде: пошук та відкриття способу, при якому б викладачі менше навчали, а студенти більше б вчилися." Як вважає А.М. Алексюк [5], самостійна робота виступає чи не єдиним способом формування самостійності в набутті знань.

Самостійна робота відіграє велику роль у формуванні і розвитку навчальних умінь, вихованні волі, пізнавального інтересу, навичок колективної праці. В ній виявляється індивідуальність кожного студента, формується його інтелект і характер. Усе це сприяє засвоєнню глибоких і міцних знань. Широке застосування самостійної роботи студентів на заняттях дає змогу успішно розв'язувати навчально-виховні завдання, такі як: підвищення свідомості і міцності засвоєння знань студентами; вироблення в них умінь і навичок, яких вимагає навчальна програма; навчити користуватися набутими знаннями і вміннями в житті, в суспільно корисній праці, розвивати у студентів пізнавальні здібності, спостережливість, допитливість, логічне мислення, творчу активність під час засвоєння знань; прищеплювати студентам культуру розумової і фізичної праці, вчити їх самостійно продуктивно і з інтересом працювати; готувати студентів до того, щоб вони могли ефективно займатися після закінчення навчання. Основними умовами ефективного застосування самостійних робіт є [1]:

- технологізація навчального процесу;
- створення бази дидактичного матеріалу для систематичної самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- гармонізація індивідуальної, групової та фронтальної форм самостійної роботи;
- домінування творчих навчально-пізнавальних завдань над репродуктивними в процесі самостійної роботи студентів.

На сьогоднішній день у вищій школі широко застосовують комп'ютери під час навчання і особливо під час самостійної роботи студентів. Самостійна робота відбувається, як правило, без втручання викладача, оскільки студент одержує всю необхідну інформацію тільки від комп'ютера, спілкуючись з ним у зручному режимі. Засобами самостійної роботи за умови використання комп'ютерів є [6]:

- комп'ютерні підручники;
- комерційні наочно-орієнтовані навчальні програми;
- електронні (комп'ютерні) моделі;
- спеціалізовані комп'ютерні програми, що розробляються для забезпечення окремих частин навчальних курсів;
- інструментальні засоби для розробки наочно-орієнтованих дидактичних програм, серед яких особливе значення слід додати автоматизованим системам навчання;
- пакети прикладних програм;
- засоби індивідуального навчання, запозичені з Інтернет;
- комп'ютерні засоби дистанційного навчання.

За таких умов студенти займають позицію суб'єкта, активного учасника навчального процесу, відчувають відповідальність за кінцевий результат – рівень підготовки, розвиток себе як особистості.

Отже, ефективними технологіями навчання, які ставлять за мету розвиток особистості студента та формування самостійності, як риси характеру, є сучасні технології навчання такі, як технологія проблемного, модульного, розвивального, комп'ютерного, інтенсивного, ігрового та дистанційного навчання. Роль самостійної роботи студентів у концепції сучасних технологій навчання дуже важлива, тому що ці технології навчання беруть за основу самостійну роботу студентів. Сучасні технології навчання дозволяють індивідуалізувати навчально-виховний процес за: змістом навчання; темпом засвоєння знань і формування умінь; стилем діяльності; контролем і самоконтролем; характером педагогічної взаємодії викладача і студентів.

Література:

1. Матеріали із інтернету - <http://www.5ka.ru/62/13237/1.html>
2. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. Посіб./ С.У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К. Федорченко і ін.; За ред. С.У. Гончаренка, П.М. Олійника. – К.: Вища школа, 2003. – 323с.
3. Пидкасистый П.И. Самостоятельно-познавательная деятельность школьников в обучении. – М.: Педагогика, 1980. – 240с.
4. Дидактика средней школы / Под ред. М.А. Данилова, М.Н. Скаткина. М.: Просвещение, 1982. – 319 с.
5. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій: модульне навчання. – К.: Вища школа, 1998.
6. Б.Х. Кривицкий О систематизации учебных компьютерных средств// Educational & Society.- 2000.-№ 3.-р. 548-556

Свіржевський Микола САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ	302
Бойцун Оксана ДО ПИТАНЬ ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ У ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	306
Gajda Joanna, Cichoń Seweryn KOMUNIKOWANIE SIĘ EMOCJONALNE W PROCESIE NAUCZANIA	310
Голодинська Олеся, Хренова Вікторія ІНТЕГРУВАННЯ ЗНАНЬ З ОСНОВ ШВЕЙНОГО ВИРОБНИЦТВА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ	313
Гомонюк Олена ПЕДАГОГІЧНІ УМІННЯ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА	317
Гордійчук Галина ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСОБУ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ЗАГАЛЬНОНАВЧАЛЬНОГО ЦИКЛУ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПЕДАГОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ	320
Гордієнко Майя ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ІНОЗЕМНОЮ ФАХОВОЮ ЛІТЕРАТУРОЮ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ	324
Гриценко Вікторія САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ В СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ НАВЧАННЯ ..	329
Дорошенко Надія ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПОНЯТЬ У ПРОЦЕСІ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ	330
Ибрагимова Гульнар, Ибрагимов Таир ПУТИ ОПТИМИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТА-ЗАОЧНИКА ПРИ МОДУЛЬНОМ ОБУЧЕНИИ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЙ ДИСЦИПЛИНЕ	338
Кустова Ольга НАСТУПНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ПРАКТИЧНИХ УМІНЬ З ДИСЦИПЛІН ШВЕЙНОГО ПРОФІЛЮ У МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ–ПЕДАГОГІВ	342
Копитко Ніна В ЦЕНТРІ УВАГИ – ОСОБИСТІСТЬ	346
Левчук Олена ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ – АГРАРІЇВ	347
Люлькун Ніна СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ	350
Манжос Ельвіра ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ ІНКУЛЬТУРАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ	362
Nieroba Eva, Zawłocki Ireneusz DYSLEKSJA JAKO FRAGMENTARYCZNE ZABURZENIE KOMUNIKACJI INTERPERSONALNEJ – SUGESTIE DLA PROCESU KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI	366